

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félévre 6 frt, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordantca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. Király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent Nyilvántartási czikkék: sora után 20 kr. előleg behűlése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Előfizetési föltételek

„Kolozs. Közlöny“

1872-iki folyamára:

egész évre	12 frt o. é.
félévre	6 „ „ „
évnegyedre	3 „ „ „
egy óra	1 „ „ „

Előfizetéseket helyben elfogad: a szerkesztőség, Demjén László ur könyv- és Keresztény Pál ur papirkereskedése.

A „Kol. Köz.“ szerkesztősége.

Társadalmunk bajai

különös tekintettel

az öngyilkosságra.

DOBRÁNSZKY PÉTER,

jog- és bölcsészettudor, kir. jogtanártól.

XVI.

Esquirol²⁰⁾ óta sokszor halljuk azt az állítást, hogy a fokozódó öngyilkosság az emelkedő civilizációnak a szüleménye.

A ki a polgárisodást azonosítja az álmiveltéssel, melylyel vallástalanság, erkölctelenség, prostitúció jár, annak igaza van; hanem a ki a civilizáció alatt az ember összes szellemi, erkölcsi és anyagi tehetségeinek összhangzatos fejlesztését és nemesítését érti²¹⁾ az oly durva ellenmondást talál az érintett feltevésben, mint azon kifczamadott logikában, mely a bűnt az erkölctől származtatná. Az igazi miveltetés az ész és szív összhangzó fejlesztésében áll. Az még nem mivelt, a ki csak sokat tud, de vad és kegyetlen, csaló vagy tróval, rabló és gyilkos. Sőt az értelmi képzettség erkölcsi miveltetés nélkül még veszedelmesebb gonosztevéte csináthat az emberből, mert ravasz, ügyes fogások és cselszövényekre képesíti. A pusztán erkölcsös ember viszont szellemi miveltetés nélkül a maga javát sem ismerő gyomolatan teremtés lehet.

A mai miveltetés tételei között azonban egy betűt nem képes senki felmutatni, mely az öngyilkosságot igazolná, de igenis ítéletet, mely azt kerlelhetlenül sújta és kárhoztatja. Azt állítani mégis, hogy a civilizáció okozza az öngyilkosságot, beszámíthatatlan lelki állapotokra mutat.

Az öngyilkosság okai a legtöbb esetben ugyanazok, a melyek az örültség okai,²²⁾ annál is inkább, mert a legtöbb öngyilkosság zavart és megháborodott lelki állapotban követték el,*²³⁾ hogy az örültség oka egyszerűsége az öngyilkosság oka. Erre vonatkozólag pedig a legelőkelőbb szakbuvárok észleletei oda mennek ki, hogy a polgárisodás és miveltetés bizonyos foka kedvez, sőt feltétele az örültségnek, s az azzal járó öngyilkosságnak, mert a szerencse változatai és a szenvedélyek, melyek a polgárisult európai megrázzák, a vademberen nyom nélkül elvonulnak, vagy előtte egyáltalán ismeretlenek; a vadember szükségletei oly csekélyek, hogy ritkán maradnak kielégítetlenül, számításai és reményei a jövőre nincsenek, csak a jelennek él, és épen ezért ritkábban csalódik és bukik. Értelme miveltetés és kedélye érzékellen arra, hogy (az élet csapásaiban rejtő) értelmi és erkölcsi okok örülte és öngyilkossá tudnak tenni. Ott azonban, a hol a miveltetés elérte azt a fokot, melyen a nép politikai viszályokba elegegyedik, üzleti számításokat tesz, koczkaszerű vállalatokra adja magát, az érzés pedig annyira finomult, hogy a külvilág esélyei a szenvedélyeket hatalmasabban felzaklatják, mint sem az ész korlátokat tudna tartani, ily viszonyok közt a polgárisodás magasabb emelkedése csak áldásos lehet; mert a minden oldalról felszerelt és kikészült értelem hatalmasabban vissza tudja verni az élet vérszeinek ostromát, mint a féledzett ész; a fokozottabb szellemi erő nem török meg oly könnyen bármely csapás sulya alatt, hanem ellennyomást gyakorol, magát uralomra küzd és gyilk helyett vértünk a végzet harcaiban. Az öngyilkosság tehát ép oly kevéssé születte a valódi polgárisodásnak, mint az örültség; vadnépek között ritkán fordul elő, gyakrabban jelenkezik azonban a félmiveltetknél, mint a legmagasabb miveltetési fokon állóknál. Tényeken nyugvó tapasztalatok tanuskodnak továbbá arról is, hogy a nőneknél gyakoribb az örültség és öngyilkosság, mint a házasoknál, a mi talán onnan magyarázható ki, hogy a

nőtlen emberek gyakrabban ki vannak téve az élet zivataraiknak, életmódjukban kevesebb rendet és mértéket tartanak.

Az emberi szervezetben nem a dolgozó részek szenvednek, hanem a nyugvó elemek. A munkásoknál az izmok erőteljesek, az agyvelő ellenben elsoványodott; a tudósnál, a ki szellemével dolgozik, fejlettebb az agyvelő és tehetségei, ellenben elhanyagoltabbak és gyengébbek az izmok. Minél fogva a polgárisodásnak, mely maga nem egyéb, mint minden szerves tehetség általános és összhangzó gyakorlása, szükségképi következménye, hogy míg egy részről a társadalmi intézményeknek gyorsabb és fokozottabb hatályt ad, másrésztől sok oly tökéletlenséget és hiányokat, melyek az emberiség gyermekkorából fennmaradtak, elenyész. Az elhanyagolt öngyilkosságot az tulajdoníthatja ennél fogva az emelkedő polgárisodásnak, a ki a jelenségek felületén áll és a látszat csábjai után indul.

Egyéb extravagantiák között szomorú mértékben nyer tért napjainkban a szereplés, az óriáskodás- és nagy szélesinálás dühe, mely az első pillanatban sok könnyen hívő szemébe port hint és káprázatot okoz; hanem a józanodás első pillanatában előttünk áll a szédelőgő, a magasból, melyre elhamarkodott véleményünk helyezte, amindennaposság mélyébe hullva. A hirtelen emelkedésnek hirtelen bukás az ellentett oldala, ennek meg az a következménye, hogy a kielégíthetlen vágyak és a bukással járó guny tovább hajtják a szédelőgőt az örvényes pályán, míg végre a féktelen uralomvágy és szerencsevadászat összetöri, kétségbeesetté teszi a szerencsétleneket és tehetetlenségökben önön gyilkaitól kérnek segítséget. — Jó volna, ha szívére venné sok hirvádsát, hogy az a legkitűnőbb, a ki kitűnni nem akar, hanem szerény zajtalanságban szánt, vet hivatása földjén. A legdrágább előismerés nem az ittas utcazi lármákban, hanem a csendes kegyelet hangtalan, de annál nemesebb ünnepélyeiben nyilvánul.

A változ és részben meg sem érintett társadalmi bajok egész halmazában keresendő a ragályszerűleg terjedő öngyilkosság gyökere. Ha visszapillantunk a fejtegetések összegére, azt találjuk, hogy e ragály a mai társadalom egész légköréből nyeri a tápláló elemeket, de korántsem az igazi miveltetésből, melynek csak áldásai lehetnek, hanem a hasonlíthatatlanul nagyobb tömeg fél- és álmiveltetéséből; mely nemcsak nem képesít valódi szellemi és erkölcsi eszmények felállítására, de sőt lázas szenvedélylyel hány le üres jelszavak kedvéért minden való eszményt a feldöntött oltárokról. Innen van az, hogy ma magát minden miveltetlen ember a társadalmon kívül szereti állítani az által, hogy egy mesterségesen alkotott egyéniség hamis tanával önönmagát a társadalmi talajból kitépni törekszik. — Kiki elszigetelt önlénynek tekinti magát és ostromállapotba helyezi a társadalmat, mely nélkül pedig az ember igen jó vadállat, csak ember nem lehet; innen van a természetellenes áramlat ma, mely atomokra szaggatná és az által megölné a társadalmi testet. — Sokan minden nehézség nélkül lerázzák magukról önkényesen a társadalom, az emberek, és Isten iránti köteleket, és csak azon kötelekről meg jogokról szönek hamis ábrándokat, melyeknek középpontja az „én“. — A tulhajtott egyéni szabadság elméletének alapdogmája: a legelfajultabb önzés.²³⁾ Mindenki magának egy világ, mint a kinek a társadalomhoz semmi köze. Nem lehet aztán csudálni azt a rideg közönyt, és éretlen hencvegést,*²⁴⁾ melylyel sok öngyilkos szívébe meríti a tört, hogy vele egy vágyással elmenten minden köteleket, melylyel tartozásai a társadalomhoz fűzik. A ki ily erőszakosan vonja ki magát köteleim alól, egy rangban áll a bűnös bukóval, mert a helyett, hogy becsületes munkával igyekeznék azon adósságokat, melyekért a társadalomnak mint hitelezőjének tartozik erejéhez mérten törleszteni, egy universal-banquerotte-tal széttépi az adós-levelt.

Bírósági szervezés.

A bírósági szervezés életbeléptetése ügyében az igazságügyminiszter által előterjesztett törv. javaslatok így hangzanak:

Törvényjavaslat az 1871. XXXI. czikk életbeléptetésére szükséges átmeneti intézkedések tárgyában. 1. §. Az igazságügyminiszter felhatalmaztatik, hogy az 1871. XXXI. t. cz. hatálybaléptetésével, a) a felszlatandó bíróságok előtt folyamatosan levő perekben, és perkiüli bírói eljárás tárgyát képező ügyekben a határidők félbe-

²⁰⁾ Richl: Familie 218—220. I.

²¹⁾ A mult őszszel valaki egy fára akasztá fel magát, felöltőjére egy papir szelet volt fűzve, melyben követező szavak állottak: lám ilyenkor is terem gyümölcs a fákon! Egy más öngyilkos pedig a Duna tenekeiről, a halak birodalmából üdvözle barátait a nála talált levelben.

szakítására és új hatánapok kitűzésére, b) az illetőség elleni kifogásoknak beadhatására vonatkozólag a fennálló eljárási szabályoktól eltérő átmeneti intézkedéseket rendeleti uton adhasson ki: c) hogy a királyi vegyes bíróságoknak, az 1870-ik XV-dik törvényczikk a) pontjában megállapított másodikfokú bírósági illetőségét, a pesti királyi táblára ruházhassa; d) végre, hogy a pesti kir. elsőfolyamodású váltótörvényszék előtt ennek fozoltságáig illetékesen megindított azon perekben, melyekre a buda-pesti kereskedelmi és váltótörvényszéknek hatásköre, az 1871. XXXI. t. cz. 26. §. a) pontja szerint jövőre nem terjed ki: az illetőséget a további eljárásra nézve is a buda-pesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszékre ruházhassa. 2. §. Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyminiszter bizatik meg. Pest 1871. december 10-kén. Bittó István s. k. — Törvényjavaslat a felszlatandó első folyamodású kir. törvényszékekhez kinevezett bíráknak további alkalmaztatásáról. 1. §. Az 1871. évi XXXI. és XXXII. t. czikk hatályba léptével megszűnendő kir. váltótörvényszékek, kir. vegyes bíróságok és a marosvásárhelyi kir. tábla területén fennálló urbéri törvényszékek azon elnökei, kik az új bírósági szervezet hatályba léptéig más bírósághoz nem nevezettek ki, bírói minőségben s eddigi fizetésük és illetményük megtartása mellett az igazságügyminiszter által szolgáltatott véget a királyi táblák egyikéhez osztandók be. 2. §. A fenebbi szakaszban megjelölt törvényszékekhez kinevezett bírák és pótbírák, illetőleg ülnökök, pótlülnökök, ugyintén a bányatörvényszékek előadó ülnökei, szintén az eddigi fizetésük és illetményük megtartása mellett az igazságügyminiszter által, bírói minőségben, bármely elsőfolyamodású bírósághoz lesznek beosztandók. 3. §. A bányatörvényszéki elnökre csak azon esetben alkalmazandó az 1. §-ban foglalt intézkedés, ha az illető elnök nem viselt egyszermind más államhivatalt is. 4. §. Az ekként beosztott bírák netalan végleges kinevezetésükig a szükséghez képest, az igazságügyminiszter által más bírósághoz áthelyezhetők. 5. §. Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyminiszter bizatik meg. Pest. 1871. decz. 10. Bittó István s. k.

A „Kol. Köz.“ eredeti távsülgönye.

Bécs. Herbst a választási rend reformját illető javaslatot dolgozta ki, mely a birodalmi tanács elébe fog terjesztetni.

Prága. A cseh lapok a lengyeleket a Reichsrathba légersől szeretnék lebeszélni.

Páris. Thiers minden árnyalatu képviselőket fogadván magánál ismételve a Párlsba visszatérés mellett nyilatkozott.

Róma. A király itt tart újévi elfogadást, azután Nápolyba megy, de a carnevallra ismét ide tér vissza.

London. Napoleon Cairóba készül tél kerülni, már készíti is az alkirály a palotát számára.

Legujabb táviratok.

Páris, decz. 20. A bizottság mai ülésében 18 képviselő a Párlsba leendő visszatérés ellen 12 mellette szavazott; Giraud kiemelte, hogy a lefegyverzett Párls még veszélyesebb, mint volt előbb.

Prága, decz. 20. A cseh klub meghívást kapott a Moszkvában tartandó ünnepélyre s mind az öreg, mind az ifjú csehek megígértek.

Bécs, decz. 20. A huzalsürgöny Havannából értesít, hogy a mexikói kongressus Juarezet korlátlan hatalommal ruházta fel a jövő év márcz. haváig. Porfirio, Diaz és mások pronuciamentokat tettek közzé, melyeknek eredménye még ismeretlen.

A Pesten tartott ipar és kereskedelmi enqueté.

A földmiveltés, ipar és kereskedelmi miniszterium belátván az ipar és kereskedelmi kamarák jeleu szerkezetének czélszerűtlenségét, a magyar korona területén levő összes kamrák elnökeit és titkárait enquette hivta meg a kamarák újraszervezése s a kereskedelmi törvények reformja vagy codificatioja tárgyában. Ez enquette deczem. 16-dikán tartá első ülését Fest Imre miniszteri államtitkár elnökele alatt. — Ez ülésben a kereskedelmi kamarák képviselői megajították azon már előre írásban is benyújtott óhajtsukat, hogy nagy kereskedelmi codex készítsessék vagy pedig fogadtassék el a német kereskedelmi és váltó törvénykönyv. A bizottság kebelében felmerült a többi közt azon óhajtság is, hogy a czégbejegyzések jövőre a kereskedelmi kamaráknál történjenek; végül azonban azon nézet vergődött tulsulyra, hogy mivel a czégbejegyzés jogi aktus, ez jövőre is bírósági ténykedés maradjon, de a bíróságok tartozzanak a czégbejegyzésekről a kereskedelmi kamarákat értesíteni.

A kamarai reform tárgyában a buda-pesti ipar és kereskedelmi kamara javaslatai nyertek leginkább támogatást. Hosszadalmas tárgyalás folyt azon kérdés felett,

vajjon a kamarák magok szedjék-e be a fennállításukra szükséges kamarai költségeket, vagy pedig azok az állami költségvetésbe veendő-e fel? Az állami dotatió ellen Finaly szólalt fel legnagyobb mértékben. Kiemel, hogy a kamarák fenállására szükséges összegeket a törvényhozás talán nem látna szükségesnek megszavazni; hogy az ipar és kereskedelmi osztálynak valamint az egészországnak érdekében áll, miszerint a kamarák tevékenysége folytonosan gyarapodjék, de ezzel egyidejűleg a költségek is növekednének s az országgyűlés alligha fogja ezeket állami eszközökből megszavazni. Szavazása bocsátlatván e kérdés, az állami dotatió mellett a buda-pesti, pozsonyi, temesvári, debreczeni, aradi és zágábi, ellene a kolozsvári, sopronyi és kassai kamarák képviselői szavaztak, az eszéki kamara képviselője pedig kijelenté, hogy ő ugyan személyes meggyőződése szerint ellene van az állami dotatiónak, de a nyert megbízás szerint a többséggel kell szavaznia.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, december 23.

— Királyi ő felsége decz. 19. Neuberger rándult vadászatra; 23-án este utazik el Salzburgba; de a karácsonyi ünnepek után ismét Neubergerba időz.

— Az igazságügyminiszternek az elsőfolyamodású királyi törvényszékekhez szervezett bírói, járásbírói és aljárásbírói államások betöltésére vonatkozó javaslata folyó hó 18-án Bécsben lett a legfelsőbb elhatározással ellátva s így nem sokára a hivatalos lapban olvashatjuk a kinevezettek névsorát. A hivatalos lap szerkesztősége — mint halljuk egy mellékletben több ezer példányban szándékozik e jegyzéket kiadni, mi által lehető legnagyonb elterjesztése a kinevezettek névsorának olcsó uton érteknék el.

— Holnap karácson első napja. A férj és nő egymásra és övéikre, barát barátára, honfi honfitársára gondol s mindazok, kiknek szívében meg kegyelet él, a szeretet vagy legalább figyelem némi jelével tanúsítják megelégedésüket, Kolozsvár Története első kötetei az idén jelentek meg, a városnak ezredéven felül menő, jó és bal szerencsében, örömei és csapások kísérétében, s béke áldása és fegyverszatogás közt, polgári szabadságban és szolgai láncok alatt váltakozva lefolyt ösmultja pártatlan egyenességgel tisztelet ébresztő világitásban, velösen, erőtéljes iránylyal van előadva, az olvasó előtt mintegy megelevenül a tisztas hajdakour, az ősök árnyai elvonulnak szemeknk előtt, megmozdulnak a hantok s csodáson érdekes eseményekről beszélnek a porló várfalak. Nincs tán egy talpalatnyi hely Kolozsváron, melyről ne emlékeznének e könyvek, nincs egy polgári ház, melynek egyik-másik óséről abban valami fentartva nem lenne. Ha polgáraink ragaszkodnak városukhoz, ha őseik iránt élő szeretet van keblükben, ha van jövőjükben hitök, e könyvekben rajzolt multjokat elfeledniök nem szabad.

Vajjon a midőn anyagiáltaikat az atyák és anyák holnapra vagy újévre kiválasztják, meg fognak-e emlékezni városuk érintett történetére?

Vajha az ezerekre menő értékű megvásárolt csecebecsek között az örökbecsü magyar irodalmi mű is helyet foglalna! Ugy tartjuk, Kolozsvártól kedveseiknek annál az idén értékesebb karácsoni és újévi ajándékot adni nem lehet. (A nagybecsü történeti műről ünnep után — újév előtt egy jeles ismertető czikket közlünk, melyet ép ma kaptunk kézhez. Szerk.)

— A kereskedelmi kamarák enquette bizottmánya Pesten — hir szerint — a következő határozatokot fogadta el: 1) óhajtható, hogy a német kereskedelmi tvkönyv hozassék be; 2) hogy időszakonként általános kamragyűlések tartassanak; 3) hogy az állami kereskedelmi kamarai illeték az adóval együtt hajtsassék be. E határozatok elvileg állapították meg s a pesti kereskedelmi kamara köréből választott bizottság fogja azokat részletesen formulázni s mind a kormánynak, mind a képv. háznak előterjeszteni.

— A kolozs-monostori gazdasági tanintézet tánczvigalma 1872 január hó 20-kán fog megtartatni. A bál bizottmány elnöke: Jakó Antal; pénztárnoka: Roessner Gejza; jegyzője: Skopercz Ödön. Bizottmányi tagok: Ordody Lajos, Szentkirályi Ákos, Bányai János, Székely János, Bauerneind Gejza, Deák Ignác, Márton Béla, Tömösváry Miklós és Csiki Ferencz. Bálanyának gr. Eszterházy Kálmáné önga keretelt fel, ki ezen meghívást legszívesebben el is fogadta.

— A katonai karhatalom elrendelésére nézve a belügyminiszterium értesíti a tvhatóságokat, hogy jövőre — a választások eseteit kivéve — a tvhatóságok ne a katonai hatóságokhoz, hanem hozzá forduljanak írásban vagy táviratilag; mivel azon eset adta elő magát, hogy egy tvhatóság a katonai karhatalom elrendelése végett, mind a belügyminiszterium, mind a katonai hatóságot megkeresvén, a karhatalom mindkét helyről ki-rendeltetett.

— Magyarország éléstára, a búság borzasztó inséget szenved. Egyes falvakban a lakosság a szó szoros értelmében éhezik, a kinek még van, az eladja szarvasmarháját, ágját, hogy kenyeret vehessen nyo-

²⁰⁾ Esquirol: az Annales d' Hygiène publique-ben.

²¹⁾ Guizot: Histoire de la civil en Europe 8—10 I. Sachs ford. Buckle: Hist. of Civil in England. II. füz. 122 I. Ritter ford.

²²⁾ Fuchs: Medizinische Statistik der Irrenhäuser. Würzburg. 1838.

Quetelet: sur l' homme, Riecke ford. 432 és követei.

²³⁾ Carneri: Sittlichkeit und Darwinismus, 149. I.

morgó családjának. N.-Szent-Mihály községben a halál-
esetek száma iszonyu mérvben szaporodik napról-napra.
Nyáron a jég verte el vetéseiket, ősszel pedig a Béga
vize tette tönkre a takarmányokat. Más vidékről is szo-
morunál szomorubb hírek érkeznek, úgy hogy a kormány
hatóság közbenjárása elodázhatatlan szükség, ha a gazdag
föld szegény lakóit nem akarja az éhenhalásnak kitenni.

T. Előfizetőimhez. Tekintettel arra, hogy na-
ponta mind számosabb megrendelésekkel tisztelnék meg
az ügy iránt érdeklődők — „Társadalmunk bajai“
címmű művemre az előfizetési határidőt 1872. január
10-ig hosszabbítottam meg, mikorra is az mulhatatlanul
meg fog jelenni és szétküldetik. Már beérkezett előfize-
tőim várakozását azzal kívánom kárpótolni, hogy a mű-
nek több fejezetét megbízhatom s így az igért szövegnél
jóval nagyobb nyújtok. Dr. Dobránszky.

A birodalmi tanács decz. hó 27-én tartja
első ülését, az ünnepélyes megnyitás ő felsége által
azonban decz. 28-án fog végbemenni. Mindkét házban a
lehető gyorsan letárgyalják a törvényjavaslatot, mely a
kormányt az 1872-ki év első negyedére pénzügyi meg-
hatalmazással látja el s ezután mindkét ház január hó
10-éig elnapolatik.

Újvidékről távirják decz. 16-ról, hogy a
„Srbski Narod“ örömmel üdvözli a kormányt a határ-
vidékre vonatkozó előterjesztéseit; Miletic indítványát
kárhóztatja, melyben ez ügy külön határvidéki cong-
ressussal kíván — s a magyar államjogra hivatkozván,
reméli, hogy a kormány szándéka a rosakaratú izgatók
kezeiből ki fogja ragadni a fegyvert.

Jótékony végrendelet. Hoványi Ferencz
közelebb elhunyt nagyváradi kanonok és praelatus és
otvani székesegyháznak 10,000 ftot, szegény lelkeszek
és segédlelkeszek segélyezésére 10,000 ftot, tanítók se-
gélyezésére 10,000 ftot, a papnövevények, — elaggott
lelkeszeknek, a sz. József-telep intézetnek, az irtalmas
néneknek, a nagyváradi elemi iskolának egyenkint 10
ezer ftot, a sz. István, sz. László és még több egyetnek,
társulatoknak, kórházaknak 1000—1000 ftot hagyott.
Örökösévé az állásuktól elesett lelkeszek segélypénztárát
s a hegye területén működő éneklőtanítókat tevé.

Szlavonia némely részeiben, mint az
„Agr. Ztg.“ írja, komoly éhségtől tartanak; több község
folyamodott is már segélyért a hatóságokhoz. A kormány
e tekintetben a napokban bocsátott ki egy körrendeletet,
melyben a megyei, illetőleg járási hatóságok fölszólít-
tatnak, hogy a valóban inséges lakosokról még e hó fo-
lyamában terjesszenek be egy kimutatást.

A „Nagyváradi“ című lap t. szerkesztősé-
gét tisztelettel kérdztük: kinek megengedését közli,
„Társadalmunk bajai“ című cikkeinket a nélkül, hogy a
szerző neve, vagy a lap melyben ez eredeti dolgozatok
megjelennek — megemlítteték? A „Kolosvári Közlöny“
szerkesztőség.

Ügyészek alügyészek. A még betöltetlen
ügyészi és a törvényszékek mellett szervezett alügyészi
állomások betöltése iránti javaslat dec. 19-én terjesz-
tett fel a főügyészi helyettesek kinevezésére vonatkozó
pedig ma fog felterjesztetni.

Berlinből jelentőségeltjes hír érkezett.
Schultze Delitsch a képviselőházi haladópárt vezére ki-
nyilatkozta, hogy a párt tagjai letesznek megbízatá-
sukat.

Nemzetközi vasuti értekezlet. Flórencz-
ben rövid idő mulv vasuti értekezlet fog tartatni, melyen
olasz, osztrák, német és magyar küldöttek fognak részt
venni. Az értekezlet tárgya leend: a nemzetközi forgal-
lomra alkalmas menetrend készítése. A Brüsszelben
mult évi augusztus hónap tartott vasuti congressus ez
ügyet nem intézhette el, s így ez a most Olaszországban
tartandó gyűlésen fog tisztába hozatni.

Elsass hangulatára nézve jellemző adatkép
írják, hogy ott sok protestans gyermekeit a jezsuiták
iskoláiba küldi, mivelhogy ott az oktatás csak is francia
nyelven történik, s mivel ez intézetek nem állnak a gyű-
lölt német kormány felügyelete alatt.

Vaspálya felépítmény vasból. A londoni
nemzetközi kiállításon jelenleg egy új vas-felépítmény-
szerkezetnek mintája látható Macnairtól, melynek a széles
alapu sinek aljához ivalaku lapos vasak vannak szögez-
ve, melyek minden nyomnál szakadatlansorú ivrugony-
nyokat képeznek. A szövezési helyeken, melyek mint-
egy 3 lábnyi távolságra vannak átlag egymástól, harán-
tos-összekötő vasak, szintén a talp alsó lapján, ugyan-
azon szövegekkel vannak alkalmazva. E lapos vasaknak,
melyek körülbelül kétszer oly szélesek, mint a sántalp,
ivalaku része 7 hüvelyknyire hatol be a kavics alaprété-
gébbe és a közökét, úgy mint a talpfáknál, szilárdra le-
het tömni. Megjegyzendő, hogy e lapos vasak ivalakja
az egész felépítmény-szerkezetnek nagy ruganyosságot
kölesönöz. Két ilyen szerkezetű dímrészlet már 10 hónap
óta fekszik a North-British pályá Leith-Walk állomá-
sán egy mellékvágányban, melyen folytonosan mozdó-
nyok járnak, s a szerkezet ezen kísérletnél igen cél-
szerűnek bizonyult. Költsége körülbelül ugyanannyira
megy, mint a közönséges faszervezeté.

Közönség köre.

A kolozsvári állami tanítónő-képezde ügyéhez.

(f.) Czimzett úgy mint a szellem-erkölcsi haladás
ügye közérdeklő lévén, minket pedig, kiknek gyermekei
ezen állami tanítónőképezdeben nyerk kiképeztesöket,
épen kiválólag is érdekelvén: folyton éber figyelemmel
kísértük azt, s így képesek vagyunk a lapokban felmerült
ellenmondó nyilatkozatokat rectificálni.

Ugyanis a „Magyar Polgár“ valamelyik számában
egy „több érdeklődő“ aláírású cikk a tanítónő-képezde
élelmöz bérlőit úgy mutatja be a közönségnek: mintha
azok rossz kosztjukkal a növendékeket megbetegítenék;
az intézet igazgatójára pedig ugyan e cikk magasztaló
dicséretet halmazat rakja. Válaszolt erre ugyancsak a
„Magyar Polgár“-ban Gáll Simonné, mint egyik élelmöz
bérlő, ki a kosztja ellen irányított megtámadásokat min-
den valósági alapot nélkülöző hamis állításoknak nyilván-
ítja, másfelől pedig az igazgatójónak fennem hirdetett
érdemeit nem látszott egészen elismerni, sőt az érdem-
koszorukat kissé meg is tépdeste; úgy, hogy a t. igaz-
gatónő czélszerűnek tartotta: felelet nélkül nem hagyni
Gáll Simonnének ezen most említett nyilatkozatát. Végre
a „Magyar Polgár“ 280-dik számában T. Medgyes Lajos
ur vállalkozik az igen tisztelt igazgatónőnek a „több ér-
deklődő“ által dískörbe vont hírnevét restitálni.

A tisztelt cikkíró ur lelkesedéssel beszél Tessári

Ida kisasszonyról, ki szerinte „szellemi képesség mellett
magas termettel bír, mint Zrinyi Ilona és Bornemisza
Auna, rendet és izlést lehel a növendékekbe, meglehet
tavalyi évben egy volt, de jelenben intricát, félrevezetést
és igazgatálságoságot nemcsak lehel, de azt pressio
utján lelkebe csepegtette is a növendékeknek,“ stb., stb.
s úgy tünteti fel őt, mintha e tanítónőképezde benne na-
gyot nyert volna, sőt ellenkezőt. Az igazgatónő hallo-
más szerinti lemondását fájdalommal említi meg t. Med-
gyes ur; de miért? úgy sem volt arra való, nem tud
semmit tanítani, egy tantárgyat sem ismer, egy év volt
küzve a m. minister ur által, hogy tegyen le vizgát és
akkor fog végleges kinevezést nyerni, de arra képtelen
levén, azt nem teljesítette, s nem is fogja, így hát nem
kárt, hanem hasznot téveszen az intézetnek, hogy lemond
és helyet ad egy más arra képesített nőnek, ki tanítani
is tud és jóra is vezető a növendékek; s nem idéz elő
palotai forradalmat és botrányt az intézet növendékei
között, és nem használja fel áldozatul egy szülőnek is
gyermekét a hazugságra. Ir a növendékek a fölötti ke-
serü bánatáról is, hogy szeretlet igazgatónőjüket elvesz-
tik, stb., stb. Végre megvárja Tessári Ida ő nagyságától,
hogy lemondásához nem ragaszkodik visszavonhatatlanul,
azt be is adta, és ugyan helyesen tette, de meg is bánta,
nem ok nélkül, mert tudjuk, hogy ehhez hasonló állomást
kapni soha se fog.

Készséggel elhiszük, hogy az igen tisztelt cikk-
író ur meggyőződésének adott kifejezést, midőn idézett
cikkét megírta; de engedjen meg nekünk, ha meggyő-
ződésének alaposágára iránt némi kételyeink vannak; és
igya a t. cikkíróval mindenben egyet nem érthetünk a
fennirtaknál fogva.

Határozottan téves azon állítás, hogy Tessári Ida
kisasszonynak valami magasabb szellemi képessége
lenne; megengedjük, hogy kellemes társalgásu, hogy a
közélet értelmezése szerint mivel nő; hogy testalkata
és tekintete tiszteletet kelő; lehetett de mind ez
még nem elég arra, hogy valaki egy állami taní-
tónőképezde élén álljon; mert egy ilyenről még azt is
megvárjuk, hogy legalább is egy kis magyar helyes
írás tudjon, hogy a valamelyik növendék e téren utba-
igazításért folyamodik, utmutatást nyerhessen, ne pedig
más növendék társa által utasíttassék, a mint történt.

Az anyai gondozás és tapintatos eljárásuak nem
valami megnyugtató példáját tanúsítja azon eset is, mely
szerint a képezdeben egy növendéknek oly móddal ada-
tott át a hazuról érkezett távsürgöny, hogy azonnal
sulyosan megbetegedett.

Különös, hogy cikkíró ur épen akkor magasz-
talja az intézetben uralgó rendet, midőn a rendellenség
tető pontjára hágtott. Attól tartunk, hogy épen ama híres
„rend“ miatt fogja elveszteni a kolozsvári tanítónő-ké-
pezde a csak néhány hét előtt megérkezett Lázár Irma
kisasszonyt, e valóban képzett tanítónőt, kinek bizonyá-
ra nem egy kellemetlen órát szerzett az a „jó rend“,
mely Zrinyi Ilona és Bornemisza Anna, mássa által idéz-
tetett elő.

Különös továbbá, hogy azon nő, kit cikkíró ur
szerint „küldetésének imaszru szelleme“ hatott át: egy
nyiltéri cikk miatt ennek küldetéséről lemond!

Különös végre, hogy cikkíró ur akkor mondja
küldetészerűnek az igazgatónő eljárását az élelmözök

irányában; akkor helyesli a kisasszony felszólalását
„a tápla roszasága és egészségtelen volta ellen“: midőn
illetékes vizsgáló bizottság és az intézet orvosa, mely
hetek óta figyelemmel kíséri az intézet élelmözési ügyét,
jönak, kifogástalannak találja az élelmözést... Suum
cuique!

Nem mondjuk, hogy örülünk az igen tisztelt kis-
asszonynak állásáról lemondása fölött; de nem is tartjuk
azt a kolozsvári állami tanítónő-képezde nézve nagy
szerecsélenséggnek, — sőt szerencsének.

(—) **Nemzeti színház.** Pénteken december
22-én Verdi „Troubadour“-ját adták elő. Az előadás
általán véve élvezetes mozzanatokot nyújtott Gerecsné,
Darái Károlin, Ceresa és Mezei énekei által. Gerecs-
nének Leonora egyik jobb szerepe, melyben kitűnő
iskolájának és rokonszenves hangjának, minden előnyt
tapintattal szokta érvényesíteni. Darai Károlin teljes
hívvel éneklő Azucena szerepét, minden jelenetében ki-
tűnt mozdulatja és bensőségelt éneke által — különö-
sön a végjelentet „szenderdalát“ kell dicsérettel kiemel-
nünk. Ceresának meg sem kellett jelenni, s a közönség
már is tapsokkal fogadta — a ritka erővel és a dallamos-
ság folyékonyágával előadott „szellemi dalát“. — Az
olasz áriák hevé teljes pathosszal bírja kifejezni, így a
második és harmadik felvonás bravour áriáját, ma min-
den forceirozás nélkül, teljes szépséggel éneklé. Mezei
várokozásunkot felülmúló szerencsével játszott; egyszó-
val ma — a közönség öröme — az egyes szereplők
párhuzamos bravourral ének és játékban excelláltak.
Közönség közepes számmal.

Távirati tudósítás a bécsi borszéről.
Decz. 21-ről: 5% Metalliques 60.65 5% Nemzeti
kölesön 71.60. 1860-diki államkölesön 102.50 Bank-
résztvények 809. Hitelrésztvények 325.50. London 117.
40. Ezüst 116.75. Cs. kir. arany 5.51. Napoleondor
9.31.

Földterhermentesítési kötvények Magyar 78.75.
Temesi 75.80. Erdélyi 75.—. Horv.-Slavon —.—.

Id. felelős szerkesztő: Sándor János.

N y i l t t é r .

(277) 26 —*

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)
gyógyít gyökeresen fonyos és tartós siker
biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 óratól 1-ig és
déltűn 3 óratól 5-ig.

Lakik Posten, Lipót-város, nádorutca 13. szám,
1-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azon-
nal válasz adatik.

ÉPFOGAK!
A fogak és foghús tisztítására, épen
tartására Dr. Popp J. G. os. k. udv.
fogorvos (Bécsben, Stadt, Bogner-gasse
Nr. 2.) Anathéris-szájvíze alkál-
mas minden más személnél, mivel sem-
mi olyas nedvet nem tartalmaz, mely
az egészségre károsan hatna, a fogak
elodvasodását s rajtuk a borkő-ké-
pődést megakadályozza, megóv a fog-
fájdalmaktól és szájszűlyöt, s e ba-
jokot (ha azok már jelenlétezőnek)
rövid használat után enyhíti, s azok-
nak véget vet.

Egy palack ára 1 ft. 40 kr. o. é.

Kaphatók: Kolozsvárt Wolff J., dr.
Hirtz Gy., Engel J. és Binder
gyógyászok és Marvay J. Tor-
dán; Wolff Gy. Gy. Dicsén; Már-
mer Sámuel és Boih Gy. Gy. De-
ván; Bosniaki és Gerelys Lén-
gyel Gy. Gy. Medgyesen; Kolbert
Gy. Gy. N.-Egyedben; Oberth J. Gy. Gy.
szerész M.-Vásárhely; Fogarany D.
Szászváros; Leonhardt, Sz.-Ré-
genben; Traugott és Wachner Zs.
lyón; Weiss Gy. Gy. Székely-Som-
lyán; R. Tarsas Ign. Szamosújvárt;
Placiniár és fia Gy. Gy. B.-Hunyadon;
Holzer Gy. Gy. Tékelen; Wagner
Gy. Gy. K.-Péchervárt; C. Zangerl
Gy. Gy. Balázsváran; C. Schienzi
Gy. Gy. Borszorményben; Lányi J.
Gy. Gy. Nag.-Bánván; Papp Gy. Gy.
Gy. Gy. Károlyban; Jellinek Gy. Gy.
Nagy-Károlyban; Gerber Gy. Gy. N.-
Székelyben; Mih. Müller Gy. Gy. Szeg-
Zöbner, Steiner, Brassóban; Fabik
Gy. Gy. Jekelben Gy. Gy. Szeg-
várt; Teutsch J. B. Miskolcban;
Beszterce; Dietrich és Felbacher,
Tergovis Ed. Nussbeck, Ter-
toris G. M. Gy. Sz.-St.-St.-Miklóson; Mi-
kó M. Sz. Udvarhely; Beczám Ernő,
Temeser E. Brassóban; v. Müller
Gy. Gy. urunk!

3 nap alatt gyógyított
kifolyást, mely minden hűdés-
esés és cserecsere
arról nap napról
Witt A. által
Berlin, Lindenstrasse 18.
(256)
Százszázot gyógyított.

A valódi orosz szab.
levegőben a felsége
által kiváltsággal ki-
tűntetett, az orvosi
körtől megvizsgált,
s sikeresnek talált ezteleknek kipróbált
titkos szer a **pakányok, házi
s mezei egerek, valandok
és szavabok** teljes kiirtására, (melyek sok-
felé hamisan utánozni s árulni megpró-
bálták) hamisítatlan minőségben kapható.
Köszönettel: Folyó és Hirtész
(a föltérő) M.-Vásárhely; Fogarany
Domoterné, Brassóban; J. L. Hess-
halmé, Segesvárt és Székelyben;
J. B. Mischbacher és fiaim!
1 nagy bádog 1 ft., kis bádog 80 kr. Egyes
bádog megrendelése is utánvélettel
gyorsan teljesítetik. Ugyanott kapható citrom-
kenőcs, egyszálú szer a fagyókárok és tyúk-
szem ellen, 1 tévely 50 kr.

Egy kivonat naponta érkező hasonló dísz-
levelekből: 4—6 (323)
Kerek meg egy pár tévelyvel küldem, mert
a nagymennyiségű pakányok kiirtására szük-
séges; az eddig használt kímélő hatással
Velencén, Károlyváros mellett, jún. 17. 1871.
Tisztelettel
ULLMAN BETTI, hasznabírlóné.

Ézüst óralánczok árraponként 3 ft. 50 kr., 4, 5, 6, 7, 8—10 ft.

Talmi aranylánczok: rövidk: forint 1, 1.30, 1.60, 2, 3, 4, 5, 6,
hosszok: forint 1.60, 2.50, 3, 4, 5, 6, 7.

Órák elfogadhatlan cserében.

Valamennyi órák első minőségűek, és másoknál esetlegesen minőségesebbek, de nem cserélendők.
Az óraszerzők előre beiktatják a vevő utánvételei mellett, minden megrendelés
24 óra alatt teljesítik, és a kivételnek meg nem felelő cikkek, a legkézségesebben
kiszérelendők. Nem ragaszkodunk 2 ft. átlag órákhoz. Aliggyeznek ingyen.
Óraművesek és órákjavítók, egy az órák minőségesebbé vagy választott készlettel ta-
nak, és csak a korrektor. Angolóról és első kézzől megveszünk, valamint a magyarról
támogess árúba teszi feltehető az órákat oly olcsón árusítatni.

GLATTAU N.

Órás, Bécs, Kärntnerstrasse, Nro. 51. Palais Todesco.

**WUNDER
DER BILLIGKEIT**

Regulált Órák

Hihetetlen, de mégis igaz,
hogy az alább felsorolt
mesés olcsó áron
adhatnak el.

(116) 10—24

Ósak 10 ft.	egy valódi angol ezüst hengeróra, kristályüveggel, percz mutatóval, va- lami talmi aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel, hm. 12, 14 ft.
Ósak 19 ft.	50 kr. egy valódi angol fém hengeróra, kristályüveggel, hm. 12, 14 ft. aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel, fémoma zománczozva, fém talmi
Ósak 15 ft.	50 kr. egy valódi angol, fém hengeróra, kristályüveggel, valamint jótá- lati jeggyel.
Ósak 14 ft.	egy valódi angol ezüst hengeróra, kristályüveggel, percz mutatóval, va- lami talmi aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 14 ft.	egy valódi angol ezüst hengeróra, kristályüveggel, percz mutatóval, va- lami talmi aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 17 ft.	egy valódi angol ezüst hengeróra, kristályüveggel, percz mutatóval, va- lami talmi aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 15 vagy 18 ft.	egy angol Prince of Wales, Remontör óra, a legérsebb lodi csinos talmi aranylánczozal, kristályüveggel, medallionnal, va- lami talmi aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel. Ily órákhoz mindenképp egy talmi aranylá- nczozal, medallionnal és jótálati jeggyel. Ily órákhoz mindenképp egy talmi aranylá- nczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 13 ft.	egy ezüst hengeróra, rigóra és erős kristályüveggel, nemkülönben — és medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 22 ft.	egy legfinomabb ezüst hengeróra, 15 rubinra, legfinomabb talmi arany lánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 24 ft.	egy ezüst remontör óra, mely külön nével felhuzható, talmi arany lánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 30, 36 ft.	egy arany hengeróra, Nr. 3, talmi aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 24, 26, 28 ft.	egy arany hengeróra, talmi aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.
Ósak 45, 70 ft.	egy arany hengeróra, talmi aranylánczozal, medallionnal és jótálati jeggyel.

Ezüst hengeróra, 4 rubinra, valamint

hengeróra, 13 rubinra	10—12 forint
hengeróra, 14 rubinra	13—14 "
hengeróra, 15 rubinra	14—17 "
hengeróra, 16 rubinra	15—17 "
hengeróra, 17 rubinra	16—19 "
hengeróra, 18 rubinra	18—23 "
hengeróra, 19 rubinra	18—23 "
hengeróra, 20 rubinra	18—23 "
hengeróra, 21 rubinra	18—23 "
hengeróra, 22 rubinra	18—23 "
hengeróra, 23 rubinra	18—23 "
hengeróra, 24 rubinra	18—23 "
hengeróra, 25 rubinra	18—23 "
hengeróra, 26 rubinra	18—23 "
hengeróra, 27 rubinra	18—23 "
hengeróra, 28 rubinra	18—23 "
hengeróra, 29 rubinra	18—23 "
hengeróra, 30 rubinra	18—23 "
hengeróra, 31 rubinra	18—23 "
hengeróra, 32 rubinra	18—23 "
hengeróra, 33 rubinra	18—23 "
hengeróra, 34 rubinra	18—23 "
hengeróra, 35 rubinra	18—23 "
hengeróra, 36 rubinra	18—23 "
hengeróra, 37 rubinra	18—23 "
hengeróra, 38 rubinra	18—23 "
hengeróra, 39 rubinra	18—23 "
hengeróra, 40 rubinra	18—23 "
hengeróra, 41 rubinra	18—23 "
hengeróra, 42 rubinra	18—23 "
hengeróra, 43 rubinra	18—23 "
hengeróra, 44 rubinra	18—23 "
hengeróra, 45 rubinra	18—23 "
hengeróra, 46 rubinra	18—23 "
hengeróra, 47 rubinra	18—23 "
hengeróra, 48 rubinra	18—23 "
hengeróra, 49 rubinra	18—23 "
hengeróra, 50 rubinra	18—23 "
hengeróra, 51 rubinra	18—23 "
hengeróra, 52 rubinra	18—23 "
hengeróra, 53 rubinra	18—23 "
hengeróra, 54 rubinra	18—23 "
hengeróra, 55 rubinra	18—23 "
hengeróra, 56 rubinra	18—23 "
hengeróra, 57 rubinra	18—23 "
hengeróra, 58 rubinra	18—23 "
hengeróra, 59 rubinra	18—23 "
hengeróra, 60 rubinra	18—23 "
hengeróra, 61 rubinra	18—23 "
hengeróra, 62 rubinra	18—23 "
hengeróra, 63 rubinra	18—23 "
hengeróra, 64 rubinra	18—23 "
hengeróra, 65 rubinra	18—23 "
hengeróra, 66 rubinra	18—23 "
hengeróra, 67 rubinra	18—23 "
hengeróra, 68 rubinra	18—23 "
hengeróra, 69 rubinra	18—23 "
hengeróra, 70 rubinra	18—23 "
hengeróra, 71 rubinra	18—23 "
hengeróra, 72 rubinra	18—23 "
hengeróra, 73 rubinra	18—23 "
hengeróra, 74 rubinra	18—23 "
hengeróra, 75 rubinra	18—23 "
hengeróra, 76 rubinra	18—23 "
hengeróra, 77 rubinra	18—23 "
hengeróra, 78 rubinra	18—23 "
hengeróra, 79 rubinra	18—23 "
hengeróra, 80 rubinra	18—23 "
hengeróra, 81 rubinra	18—23 "
hengeróra, 82 rubinra	18—23 "
hengeróra, 83 rubinra	18—23 "
hengeróra, 84 rubinra	18—23 "
hengeróra, 85 rubinra	18—23 "
hengeróra, 86 rubinra	18—23 "
hengeróra, 87 rubinra	18—23 "
hengeróra, 88 rubinra	18—23 "
hengeróra, 89 rubinra	18—23 "
hengeróra, 90 rubinra	18—23 "
hengeróra, 91 rubinra	18—23 "
hengeróra, 92 rubinra	18—23 "
hengeróra, 93 rubinra	18—23 "
hengeróra, 94 rubinra	18—23 "
hengeróra, 95 rubinra	18—23 "
hengeróra, 96 rubinra	18—23 "
hengeróra, 97 rubinra	18—23 "
hengeróra, 98 rubinra	18—23 "
hengeróra, 99 rubinra	18—23 "
hengeróra, 100 rubinra	18—23 "